

NARODNI LIST

Glasilo narodne demokracije za mariborsko oblast.

Telefon št. 276 - Ček. račun št. 12853
O Cene inseratov po dogovoru. O
Rokopisi se ne vračajo. - Reklama-
cije (nezaprte) so poštnine proste.

IZHAJA VSAK PETEK

Uredništvo in upravništvo „Narodnega Lista“ je v Mariboru,
Jurčičeva ulica št. 4

Naročnina: Mesečno D. 125, četrtletno
Din. 375, polletno Din. 750, celoletno
Din. 15, izven SHS 20 Din. Naročnina
se plačuje naprej

Stev. 22

V Mariboru, v petek 13. oktobra 1922.

Leto I.

Na delo za dobro upravo in dobre samouprave.

(Iz govora nar. posl. dr. V. Kukovca v Slov. Bistrici.)

Naše javno življenje stoji pod uti-
som neke nepotrebne nove borbe, v
kateri je poklicana naša demokratska
stranka igrati vlogo. Celo ob-
činski volilni boj v največjem sloven-
skem mestu v Ljubljani se je postavil
na podlagi gesla za ustavo ali za re-
vizijo ustave in za zedinjeno Slovenijo
ali proti zedinjeni Sloveniji. Doživeli
smo, da ste se zvezali celo dve struji iz
naprednih vrst za geslo zoper ustavo,
starokonservativci in narodni socijanci.
Na našo lokalno organizacijo, v kateri
vlada popolna edinost, namreč na or-
ganizacijo v mariborskem okraju, in
na mene kot poslanca, so pa koncentrirani
ostri vseskozi neopravičeni na-
padi. V obrambo našega ustavi zveste-
ra stališča sem primoran k nekim
stvarnim opozoritvam. Zanimi hočem
vplivati pomirljivo in nočem niko-
ga napadati.

Ustava ne obsega samo določitve,
po kateri se je slovensko ozemlje raz-
delilo v 2 upravi in samoupravni enoti.
Ustava ureja mnogo vprašanih med-
sebojnega razmerja krajev in oseb.
Določuje tudi pravice kralja, katerih
določitev je najdelikatnejši predmet.
Razume se, da bo za revizije ustave,
na katero je kralj šel pred enim letom
prisego položil, naš ko je hudodelska
roka komunističnega atentatorja vr-
gla proti njemu bomba, kralja ne pusti
hladnega. Če se začne enkrat en pred-
met ustave spreminjati, je pot odprta
splošni zmešnjavi. Zato je tudi kralj
zadnje dni več vodilnim političnim o-
sebam odločno izjavil, da se ne spušča
v revizijo. Kakor je ustava sama spo-
razum obeh činiteljev, kralja in na-
reda, tako bi morala biti tudi pre-
memba. Iz tega vidimo, na kakšno po-
lje se spuščajo nehote naši revizionis-
ti, namreč v borbo proti kralju, kar
more vse naše državno življenje za dol-
go dobo le zastopiti. Mi ne vidimo za
to nikakih tehtnih vzrokov in se nas
ne napada po pravici, če to pot odkla-
njamo.

Pa tudi res popolnoma stvarni raz-
logi govore za to, da se naj izpelje, kar
glede določitve upravnih in samo-
upravnih enot zakoni predpisujejo. —
Dočim je n. pr. v mirnih časih vsaka
deželna vlada vsako leto revidirala
vsa okrajna glavarstva po strokovnja-
kih čuli smo te dni, da po vojski še
nikdo ni revidiral naših okrajnih gla-
varstev. To je zelo neprijetna stvar. —
Mogoče, da je vse v redu in verujemo,
toda mislimo, da bi moglo biti še bolj-
še. Mladi vodje teh oblastij bi sami že-
leli, da se kritično pregleda njihovo
težavno delo. Če Ljubljana tega ne
zmore, zakaj razvzemati razburjenje
zaradi ustanovitve upravnega centra v
Mariboru? Videli smo, kako očitki so
se izrekli n. pr. v upravi zdravstva, da
je bilo v Ljubljani več slug in sploh
nastavljenega osebja v bolnici nego
bolnikov. Tako najdemo na vseh poljih
nedostatkov, ki so razumljivi. Zdaj v
prvem početku bode vso to upravo lah-
ko prilagoditi stvarnim krajevnim po-
trebam. Če včakamo, ko postanejo raz-
mere stalne, šlo bo težje.

Še bolj očitvidna je pa škoda odla-
ganja glede samouprav. Tukaj imam
na primer glede Slovenske Bistrice sa-
me zgovoren dokaz. Južna železnica je
predložila račun za obrat na deželni

progi od mesta Slovenske Bistrice, ki
izkazuje za prve tri mesece v letu 25
tisoč dinarjev, torej dnevno nad tisoč
kron deficita. Če gre stvar tako na-
prej, bode ta lokalna železnica sama
sebe pojedla. Danes pa ni samouprav-
ne korporacije, ki bi se za stvar zavze-
la. Isto velja glede deželnih kopalniš-
č, ki reprezentirajo en četrt milijarde K,
torej lepa vrednost. Ker še samoupra-
va ni upeljana, so posestva province
nerazčističene in nevarnost novih na-
črtov takopvane nacionalizacije je
stalna. Če bode se enkrat kakim špe-
kulantom posrečilo kopalnišče se pola-
stiti, nikdar ne bode pokrajina tega
premoženja imela. Ali bodo naši pri-
jatelji zato kaj na boljšem, če mi ško-
do trpimo! Težka odgovornost zadene
one, ki se branijo samouprave, že z
oziranjem na to nevarnost izgube premo-
ženja. Zato se nam naj ne očita, da
imamo sebične namene.

Pokrajinski namestnik Hribar mi-
slji, da je naš pokret, ki temelji na za-
nih, proti njemu naperjen kar je pa ne-
točno. Mi vemo, da je on delaven in
mu to radi priznamo, toda mi hočemo,
da se ljudstvo samo vpreže v samo-
upravnih v delo in ne samo uradni a-
parat. To niti ni naš strankarski ego-
izem. Ne vemo, katere stranke bodo
imele večino v oblastni skupščini. Tu-
di glede občin smo vedeli, n. pr. glede
Maribora, da ne bodemo demokrati
imeli večine, in smo vendar bili za sa-
moupravo. Ne navdušujemo se za so-
cijalistični režim, pa imamo ga rajši
nego gerenta. Zavrniti pa moram tudi
v nekem listu izraženo mnenje, da nas
morejo Ljubljanci varovati pred
nemško nevarnostjo s tem, da so zoper
deljeno samoupravo. Veliki župan bo-
de vendar v Mariboru kakor v Ljub-
ljani Slovenec, jednako bodo slovenska
vsa oblastva, ker smo tudi mi del na-
rodne države. Ta oblastva bodo če bo-
do na svojem mestu, nasprotno se le
jamstvo narodnega napredka ob meji.
In tudi v samoupravah se nam Nem-
cev ni bati. Če smo hoteli, da ti kraji
nam pripadejo, morali mo hoteli tudi
ljudstvo. In kak razloček, če se oglasi
kak nemški zastopnik v Mariboru ali
v Ljubljani v oblastni skupščini! Vo-
litve so predvidene po okrajih, kar šte-
vilnega razmerja morebitnih nemških
zastopnikov v skupščini ne spremeni,
ali je oblast samo v Ljubljani ali tudi
v Mariboru. Ljubljanci naj gledajo
v svoji skupščini na svoje Kočevce, mi
bomo pa pri nas na svoje Apačane. V
ostalem je že zakon določil delokrog
teh korporacij, ki ni narodnopolitičen
ampak je gospodarski. Vsak sklep
skupščine politične narave lahko po
potrebi sistira veliki župan, če je v
nasprotju z zakonom torej vsak mo-
rebitnim narodnim interesom naspro-
ten sklep. Ljubše nam pa mora biti
vendar sodelovanje nemških soudele-
žencev v gospodarskih stvarih v skup-
ščini nego njih tajno rovarjenje izven
skupščine. Zato sem jaz v svoji akciji
za populariziranje oblastnih naprav
povdarjal tudi glede drugih političnih
strank tendenco splošno veljavnega za-
kona, da se te korporacije depolitizira-
jo. Za politiko je bolj narodna skupšči-
na v Beogradu, kjer smo vsi zastopani
Mi torej ne moremo prevzeti niti za
en dan odlaganja uvedbe samouprav

in splošne uprave odgovornosti. Nad 8
let lokalni zbori niso delovali. Če so
sploh kdaj pomen imeli, ne more biti
niti zdaj dobro, da smo brez njih.

Glede razmerij v pokrajini je pa ko-
nečno načelo samoodločbe vendar pri
naprednih ljudeh tudi upoštevati. Ve-
čina slovenskih poslancev če računamo
socijaliste, je bila za tako Jeličev.
Če bi se naj tudi kaj revidiralo, treba
se bode vendar najpoprej sporazumeti
kako in kaj. Plebiscit o tem se ni izve-
kako in kaj. Plebiscit o tem se ni izve-
del. Nikdo torej ne more trditi, da bi
bilo ljudstvo z zakonito ureditvijo neza-
dovoljno.

Na naslov slovenskih avtonomistov vseh barv

je napisal g. dr. Fr. Ilesič v ljubljans-
kem »Jutru« sledečo zanimivo epi-
stulo:

Za posebno oblast v Mariboru je
ves severni del slovenskih pokrajin;
to je tako naravno, da bi bil čudež, če
bi bilo drugače. Proti so kakšni inteli-
gentniki, ki jim gre le zgodovina po
glavi, kakor hrvaškimi pravašim, in
pa ljudje, ki jim je kak »politik« s sla-
gerjem o slovenski avtonomiji zapri
pot naravnega mišljenja.

Poleg gospodarskih in drugih kori-
sti, ki jih prinese severnemu delu slo-
venskih pokrajin posebna mariborska
oblast, naglašamo Jugosloveni tudi
pomen, ki ga ima delitev slovenskega
ozemlja v dve oblasti za razvoj južo-
slovenskega »tipa« ali jugosl. mentali-
tete (miselnosti). To sem za vsakogar,
ki metodično misli, jasno pokazal v
članku: »Ali more pravi jugoslovenski
človek biti proti dvema oblastima?«
Rahljanje dosedanjih zgodovinskih
plemenskih enot bo pripomoglo, da se
iz dosedanjih Slovencev itd. razvijejo
Jugosloveni.

Pa čujem že dolgo iz nasprotnih
vrst glasove: »Z delitvijo Slovenije v
dve oblasti se vrnejo nekdanji Štajerci
in Kranjci. S težavo smo jih ubili. S
trudom smo iz njih napravili višjo
enoto, Slovence. A zdaj nam hočete to
enoto razdreti in nas vreči za pol sto-
letja nazaj na stališče, ki smo ga sma-
trali za premagano!«

Ne, Kranjec in Štajerc se ne vrne-
ta več. Ta dva sta trajno ubita (in če bi
se v neresnih krogih in situacijah vr-
nila, bi to ne bila nobena nesreča; bilo
bi to le zbadanje z imeni, z besedami,
ki bi nič ne škodilo stvarnemu celin-
stvu tam, kjer je potrebno). Ubita sta
narodno-politični Štajerc in Kranjec.
Seveda gospodarski »Štajerc« in »Kra-

Politični pregled.

* Pred važnimi političnimi dogodki
v Beogradu. Te dni zborujeta v Beo-
gradu najmočnejši vladni stranki: de-
mokratska in radikalna. Od poteka
zborovanj je odvisno, ali ostane še na-
dalje sedanja radikalno-demokratska
koalicija, ali pa bo celokupna vlada
podla demisijo. Del radikaleev se je na
kongresu radikalne stranke v Somboru
izrekel proti sedanji koaliciji ter se
zlasti hudoval na demokrate. — Ker so
preveč demokratični. Politični položaj
je dobil tudi drugo smer vsled nepriča-
kovanega preokreta politike hrvaškega
bloka. Radić se je nenadoma odre-
kel republikanstvu ter priznal nardo-
no edinstvo in Jugoslavijo. Sklenil je
celo, da se udeležbi proslave na Kuna-
novem in osvobodilnih svečanosti v
Pragi. Pripravljen je tudi stopiti v

Odličan politik je v tem oziru ne-
davno izrazil svoje mnenje, rekoč, do-
volj dolgo smo strune ubirali, zdaj
treba enkrat, da sviramo. Če bode
ljudska volja, bomo pa pozneje govo-
rili o potrebnih spremembah. Zato
brez zle volje na delo za administrativ-
no ureditev in za dobre samouprave.
To ne more biti zlasti v naprednih
krogih nikako načelno ali programa-
tično vprašanje. Ne izgublajmo časa
in energije v kakem nepotrebnem bo-
ju, ko gre vendar za podrobno delo v
interesu okrajev.

njec« bosta vedno živa; tega in takega
Mariborčana in Ljubljancega pa ne
boste ubili, tudi če zvarite politično
Slovenijo. Baš zato smo mi za posebno
mariborsko oblast, ker vemo, da je tak
nepolitični, a gospodarski Štajerc in
Kranjec živ. Za žive delamo. Še bo-
lje bi sicer bilo reči: živ ni Štajerc niti
Kranjec; živ je človek mariborske ob-
lasti od Celja severno in živ je enako
ljubljanški človek od Celja južno.

V svoji zadregi iščejo nasprotniki
dveh oblasti orožja celo pri ptujskem
peku Ornigu, če, tudi Ornigovi nem-
škutarji so bili za Štajerstvo proti
Kranjstvu. Ta razlog ne zaleže prav-
nič. Kolikor so Ornigi mislili pri tem
na gospodarske činitelje, so imeli v
mnogočem prav in baš zato je naša na-
cionalna borba proti njim bila tako
težka. A kolikor so nas s svojim šta-
jerskim separatizmom hoteli raztrgati,
pa opozarjam na dejstvo, da so avstr-
nemški faktorji podpirali (če že Slo-
venstva niso mogli popolnoma prezre-
ti) Slovenstvo proti Jugoslovanstvu.
Ali boste zato rekli, da je celokupno
Slovenstvo avstrijskonemški produkt?
Naši protivniki so seveda bili povsod
in vedno za — separatizem, pa najsi se
to tiče Štajerstva ali Slovenstva. Ko-
roštva ali »šlezjskega« naroda ali Bo-
sancev ali Makedoncev.

Zadnje leto pred vojno se je gosp.
Oskar Ritter von Kaltenegger hudo
spotikal ob mojem slovenskem pouku
(poučeval sem pri stari slovensčini se-
veda tudi cirilico in jo gojil malo vne-
teje) ter rekel: »Er will die speziellen
slowenische Individualität ausmerzen«
(»Iztrebiti hoče posebno slovensko
individualnost«.) Vidite, slovenski se-
paratisti in avtonomisti, kako lepo go-
vori g. Kaltenegger za Vas in pred Va-
mi?

vlado, če izstopita Pašič in Pribečević.
Odločitev bo padla na seji glavnega
odbora demokratske stranke, ki se vrši
dne 10. t. m. in radikalne stranke, ki
se vrši dne 12. t. m. v Beogradu.

* Radićeve izjave. Radić je v zad-
njem času podal nekoliko čudnih iz-
jav, ki si jih lahko vsak človek razlaga
drugače. Kdor hoče, more iz teh izjav
povzeti, da je Radić za sporazum, za
narodno edinstvo itd.; kdor pa je bolj
skeptičen, sme enako upravičeno trdi-
ti, da so Radićeve izjave le navaden
trik. Njegove besede o udeležbi Hrv.
bloka na Kumanovskih slavnostih
zvene tako, kakor če bi ta ali ona po-
litična skupina sklenila, da se udeleži
na pr. čeških slavnosti v spomin
Bele gore ali poljskih slavnosti na
grobu Kosciuszke. Če bi ga kdo prijel,
češ, da s tem priznava našo narodno
in državno edinstvo, bi se mu lepo iz-
muznil: šli smo kot Hrvatski blok v

Srbijo, da manifestiramo za slovensko solidarnost! Isto velja o Pragi. Radič izrecno zahteva, da bodi Hrvatski blok posebna skupina. Glede volitev in volilne vlade je izjavil, da bi naj bili blokaški ministri le za kontrolo, da bodo volitve svobodne. Napram Beogradu volitve, nasproti Radičevcem in blokašem pa — plebiscit za »seljaško hrvatsko republiko! O narodnem jedinstvu pravi, da smo socialno in jezikovno en narod. Ta izjava je tako splošna in vodena, da jo lahko izreče največji separatist. Radičevim izjavam manjka doslednosti, jasnosti, konkretnosti in moralne gotovosti, pa bi bil njih učinek povsem drugačen. Danes jih nihče ne vzame resno.

* **Prekret v politiki Bolgarije.** — Bolgarija je, kakor znano, podpirala komitaje v Macedoniji, ki so povzročali napade na našo mejo. Naša vlada je radi tega ponovno protestirala pri bolgarski vladi, toda brez uspeha. Da napravi konec nevzdržnim razmeram na macedonski meji je poslala naša vlada bolgarski vladi ostro protestno noto, na katero je Bolgarija odgovorila zelo pomirljivo. V odgovoru povdarja, da ji je zelo mnogo ležeče na dobrih odnosih z našo državo. Ta nepričakovan preobrat v politiki Bolgarije si tolmačijo politični krogi s tem, da računa Bolgarija na našo podporo v vprašanju Tracije ter si hoče s tem zopet pridobiti naše simpatije.

* **Iz dežele večnih nemirov.** V Italiji še vedno rovarijo fašisti, ki skušajo vreči sedanjo vlado, ker jim je premočno energična. Dne 5. oktobra so poslali svoje čete v Bolzan na južnem Tirolskem, kjer so odstavili župana in razpustili občinski odbor, na njegovo mesto pa postavili vladnega komisarja. Vlada je napram njim kakor vedno brez moči ter se jim slepo pokorava ter sama tepta zakone, ki jih je prej izdala.

* **Prekret v madžarski politiki napram Jugoslaviji?** Ljubljansko »Jutro« poroča, da je po inicijativi madžarskega notranjega in zunanjega ministra prišlo do posvetovanj, katerih posledica bo najbrže sprememba v madžarski politiki napram Jugoslaviji. — Zlasti je proces proti madžarskim špijonom v Subotici odprl madžarskim lučevnejšim krogom oči.

Iz naše stranke.

* **Minister dr. Žerjav** je minoilo soboto zvečer poročal pred zborom ljubljanskih demokratičnih političnih organizacij. V poldrugournem govoru je očrtal vladno protidraginjsko politiko, načrt za uradniško aprovizacijo, akcijo za izboljšanje valute, notranji in zunanji politični položaj itd. Zaupniki so vzeli njegovo poročilo z burnim pritrditvjem na znanje in priredili ministru prisrčno ovacijo kot izraz neomajnega zaupanja, ki ga uživa za svoje nesebično in požrtvovalno delo. Konstatirala se je s strani posameznih govornikov popolna enotnost v stranki, disciplina in vztrajno izpolnjevanje strankarskih dolžnosti. Tega dejstva ne morejo zmanjšati tudi izstopi posameznikov iz stranke. Zbor se je izrekel proti vsaki reviziji ustave v sedanjem trenutku in so zahtevali, da se izvede ustavna zgraditev države. Glavno pozornost pa je treba posvetiti socialnim vprašanjem: pobijanju draginje in ugoditvi uradniških zahtev.

Zaupni sestanek JDS za slovenjebistriški okraj se je vršil v nedeljo 8. t. m. ob lepi udeležbi somišljenikov iz celega okraja. Otvoril in vodil je zbor predsednik organizacije dr. Pučnik. Nar. poslanec dr. Kukovec je v poldrugournem govoru razpravljal zunanje in notranjepolitični položaj, zagrebški kongres, vprašanje samouprav uradniško, obrtniško, draginjsko vprašanje itd. V debato je prvi posegal župan g. Omerzu, ki je povdaril solidarnost organizacije z izvajanju poslančevimi ter izrekel zahtevo po čimprejšnji uvedbi samouprave in administrativni ureditvi mariborske oblasti. Nadoučitelj g. Farkaš je grajal pomanjkljivost šolske uprave v vprašanih obmejnega šolstva ter zahteval vemeduro. Upravitelj g. Pirkmajer se je dotaknil uradniškega in draginjskega vprašanja ter zavzel zlasti stališče zoper maksimiranje draginjskih do-

klad ter zoper plačilne razrede. Poslanec dr. Kukovec je še enkrat pojasnil vsa ta načeta vprašanja. Nato je predsednik dr. Pučnik zaključil po dvehurnem poteku zborovanja z izjavo, da zborovalci sprejemajo poročilo poslancev z zahvalo na znanje in se čutijo popolnoma solidarne s poslancem v vseh vprašanih.

Oblastni zbor zaupnikov Demokratiške stranke v Mariboru se pripravlja. Opozarjamo na to že danes vse cenj. somišljenike v mariborski oblasti.

Domače vesti.

— **Znižanje delavskih mezd na Češkoslovaškem.** Industrijski delavci v Kladnu so se sporazumeli z delodajalci tako, da se s 1. oktobrom znižajo delavske meзде za 20%.

— **Znižanje plač železničarjev na Angleškem.** Med zastopniki železniških družb in železniških delavcev na Angleškem je bilo sklenjeno znižanje mezd železniških delavcev za 10 šilingov na teden, kar odgovarja znižanju železniške tarife.

— **V Nemčiji zopet krušne karte.** V Nemčiji računajo, da bodo morali s 1. novembrom zopet povišati cene kruhu in sicer kar za 300%. Vlada namerava vsled tega zopet uvesti krušne karte, pa tudi karte za mast, mleko in druge najvažnejše življenske potrebščine.

— **Strašen požar.** »Chicago Tribuna« javlja iz Torenta, da je v državi Ontario strašen požar upepelil šest vasi. Krog 100 ljudi je prišlo ob življenje.

— **Veliki Beograd.** Na sestanku beograjskih organizacij dem. stranke minoli petek zvečer v hotelu Bristol je razpravljal podžupan Beograda Bora Pačević o mogočnem razmahu Beograda, ki se razvija v velik industrijski in trgovski centrum. Potrebuje še prometnih sredstev in pristanišč. Na strani proti Donavi se zgradi še nov velik kolodvor za tovarne vlake, sedajni kolodvor se razširi, ob Donavi se zgradi še eno pristanišče. Mesti Zemun in Pančevo se združita z Beogradom v eno mesto, v Veliki Beograd, in se združita med sebojno in z Beogradom z mostovi.

— **Poročil se je 5. t. m. v Limbušu g. Martin Jezernik,** fin. preglednik v Sv. Lovrencu na Pohorju z vrlo gospico Ivanko Cepčev, posestnico iz Kaple. Že 6. t. m. pa je obča priljubljeni ženin moral zapustiti nevesto in se podati v daljni Caribrod ob bolgarski meji, kamor je prideljen v službovanje fin. kontroli.

— **Premoščen je na lastno prošnjo davčni upravitelj g. Rud. Dellunja** iz Slov. Gradca k davčni administraciji v Ljubljani.

— **Tombola CMD v Ptuj** se vrši v nedeljo dne 15. okt. 1922. ob 2. uri pop. pred magistratom v Ptuj, ako bo vreme lepo, ob slabem vremenu se vrši tombola ob isti uri v Društvenem domu. Pri tomboli svira mestna godba. Zanimanje za tombolo je zelo veliko, seveda so na razpolago mnoga in lepa darila. Združena odbora moške in ženske podružnice CMD v Ptuj.

— **Vžigalice »Družbe sv. Cirila in Metoda«** bi dajale še večji dohodek, če bi se le povsodi zahtevale. Naš založnik Iv. Perdan ima sedaj za vso Slovenijo zadostno zalogo. Trgovci in občinstvo kupujte edino družbene vžigalice, ki imajo napis: »Mal' položi dar domu na oltar!«

— **Oblastni inspektorat finančne kontrole v Ljubljani,** ki mu je finančna kontrola v Sloveniji v vseh osebni in upravnih vprašanih podrejen, je dne 5. t. m. začel poslovati v svojih prostorih na Starem trgu št. 34. V omenjenih vprašanih, zlasti tudi glede sprejema v službo, naj se torej stranke ne obračajo več na delegacijo ministrstva financ ali pa na finančno okrajno ravnateljstvo, temveč edino le na oblastni inspektorat.

— **Iz Pobrežja Veselica,** katero je priredilo tukajšnje pevsko društvo »Zarja« v nedeljo dne 1. oktobra v vseh prostorih in na vrtu gostilne Balon, je dobro uspela. Pevske točke je mlada »Zarja« izvajala vse hvalevredno. Pa tudi sicer je veselica dobro uspela. Mlademu društvu čestitamo ter kličemo: Naprej po tej poti!

— **Turški listi prepovedani v naši državi.** Kakor poročajo iz Beograda je notranje ministrstvo izdalo naredbo,

po kateri je prepovedano širjenje, naročanje in čitanje turških listov v naši državi. Prepoved se nanaša na vse turške liste, ki izhajajo v Turčiji.

— **Zaščita žensk in otrok.** Zakon o zaščiti delavcev, ki je objavljen v 128 števil. »Službenih novin« predpisuje, da ženske brez razlike dobe starosti ter otroci moškega spola pod 18 letom ne smejo biti ponoči zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in podobnih obratih ter podjetjih.

— **Državno cinkarno v Celju** je prevzela Slavenska banka. Osnuje se delniška družba z glavnico 12 milijonov kron. Država prevzame tretjino delnic.

— **Sprememba v komandi Dravske divizije.** Dozdajni poveljnik general Gjorgje Dokić je imenovan za predsednika izpraševalne komisije za štabne oficirje v Beogradu. Novi poveljnik Dravske divizije je art. polkovnik Milan Vučković.

— **Osem let žena-mož.** Iz Filadelfije poročajo zanimivo zgodbeo nekega 25-letnega dekleta, ki je osem let živela kot moški. Florence Gray, kakor se piše, je pred osmimi leti nastopila službo na neki jadrnjači. Takrat je oblekla moško obleko. Pozneje je pod imenom John Connel stopila v službo pri nekem podjetju kot šofer tovarnega avtomobila. V tej službi se je spoznala z različnimi temnimi elementi in v pratem je postala poglavar nevarne družbe vlomilcev. V tej ulogi se je spravila tudi na ženske ter si je osvojila marsikako žensko srce. Prišlo je celo do zarok, ki pa so se seveda kmalu zopet pretrgale. Pozneje je nastopala tudi v nekem varijeteju, kjer je nastopala z neko žensko kot mož na visokem trapezu. Nekega dne je srečala bivšega člana svoje družbe, s katerim je bila v sovraštvu. Ta jo je na ulici udaril po licu, da se je nezavestna zgrudila na tla. Na ta način je prišla v roke policije, ki je odkrila njeno tajno.

— **50odstotno znižanje tarifov** za prevoz žita moke in krme v svrhu prehrane je dovolil minister saobračaja.

— **Na bolnici v Ptuj** je imenovan za primarija g. dr. Josip Stojec iz Ljubljane.

— **Radičev koledar »Božičnica«** za leto 1923 je državno praviščno radi protidržavnih člankov zaplenilo.

— **Avstrijska krona sledi ruskemu rublju.** V avstrijskem parlamentu je narodni poslanec Gürtler zahteval od vlade, naj ukine izdajo bankovec pod 100 kron, ker z njimi itak ne more ničesar kupiti, na drugi strani pa stane izdelovanje teh bankovec dvakrat toliko, kolikor znaša njih plačilna vrednost. Vsi bankovci izpod 100 kron, to je po 50, 20, 10 in 1 krono naj se potegnejo iz prometa. Tako bo 100 kronski bankovec najmanjša plačilna enota v Avstriji.

— **Izseljevanje, zlasti v južno Ameriko,** se je — kakor poroča »Edinost«, začelo v velikem obsegu na Primorskem. »Edinost« svari ljudstvo, naj ne zapušča rodne grude in naj se ne podaja v negotovost.

— **Prošnja »Družbe sv. Cirila in Metoda«.** Našim šolam v obmejnih krajih, zlasti na severni meji primanjkuje šolarskih in učiteljskih knjižnic. Zaeno je, da so za časa Avstrije po teh krajih pritiskale na naše šolstvo vse mogoče sile, da bi čimpreje potužile naš rod. Na te kraje so se nameščali nemčurski učitelji, ki niso že po svoji morali prav ničesar storili v prid slovenski straži. Zato tudi ne najdemo na vseh teh šolah skoraj prav nikakih slovenskih knjig, bodisi za učence, kakor tudi za učitelje. Se bolj žalostno pa je v tem oziru v Prekmurju. Na Družbo prihajajo dan za dnevom prošnje za slovenska knjige. Družba je ustregla kolikor je mogla, pošla ji je zaloga knjig. Vse rodoljubno občinstvo prosimo; Poglejte doma po svojih omarah, v podstrešju in vsepovsod, kjer imate kaj knjig, ki jih ne rabite, zberite jih in pošljite jih na pisarno Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljano. Da se na poštnini prihrani, skušajte jih oddati o priliki osebno ali po kakem znancu, če pa to ni mogoče, pošljite jih po pošti. Tozadavni stroški se vam na željo povrnejo. V imenu naše mladine Vas prosimo, uvažujte našo prošnjo.

— **Nevarna vlomilska družba** pod kličem. Ljubljanska policija je izsledila in aretirala nevarno 14-člansko vlomilsko družbo, ki je v kratkem času izvršila v Ljubljani in okolici 40 vlovov, tatvin in ropov. Družba je imela točno izdelan načrt za še nadaljne vlove in tatvine.

— **Stari zgodovinski sveči.** V samostanu Dečani v Srbiji se nahajata dve, že skoraj okameneli sveči. Zatrjuje se, da je ti dve sveči darovala samostanu carica Milica I. 1390 z določbo, da jih sme zopet prižgati še-le tisti, ki bo maščeval Kosovo. Te pravice se bo poslužil kralj Aleksandar ob priliki kronanja.

— **Razbojniki v orožniški uniformi.** Pred par dnevi sta bila prišla ponoči h kmetu Droben v Malem Glogolovem dva vojaško oblečena moža; eden je imel vojaško puško. Izdala sta se kot orožnika ter zahtevala, naj jima izroči vojaško puško. Ker jima je Drobee zatrjeval, da puške sploh nima, sta kratkim potom napravila hišno preiskavo, »zaplenila« 6720 kron denarja in nekaj obleke, na to pa izginila. Oropani razbojnikov ni mogel spoznati. Uvedeno zasledovanje, ki je ostalo doslej brezuspešno, se nadaljuje.

— **Leteči zdravnik.** V Siriji živi zdravnik dr. Martić, ki ima samo »letečo« prakso. Svoje kliente ima med beduini po azijskih puščavah. Iz svojega letala spozna že od daleč beduinska taborišča, pri katerih se spusti na zemljo. Ker je med tamošnjimi plemeni že povsod dobro znan, prihajajo ob takih prilikah k njemu vsi bolniki po nasvete in zdravila, mož pa seveda dobro zasluži.

— **Izseljevanje v Turčijo.** Iz južne Srbije poročajo, da se vrši med tamošnjimi Turki živahna agitacija za izseljevanje v Turčijo. Agitacijo vodijo Kemalovi agentje, ki stavljajo Turkom razne zelo vabljive obljube. Mnogo turških družin se že pripravlja na izselitev.

— **Novi madžarski bankovci.** Madžarsko finančno ministrstvo je izdalo nove bankovce po 25.000 K ki imajo napis v madžarskem, nemškem, rumunjskem, slovaškem in srbohrvaškem jeziku.

— **Princesa Helena,** sestra naše Kraljice, ki se je mudila skupno s kraljevim parom v Parizu in je v krajčičnem spremstvu dopotovala v Beograd, se je večeraj vrnila v Bukarešto. Kakor znano, se vrše dne 15. t. m. velike slavnosti kronanja romunskega kralja v Bukarešti.

— **Svetogorsko Mater božjo,** ki se je nahajala v »begunstvu« v Ljubljani in katero so lansko leto prepeljali iz Ljubljane v goriško stolnico, so minule dni ob udeležbi 50.000 ljudi prenesli na Sveto goru nad Gorico.

— **Krušne karte** uvedejo s 1. nov. zopet v Nemčiji. Enako tudi za mast, mleko in druga živila.

— **Opustitev orožniške postaje v Limbušu.** Vsled redukcije je opuščena orožniška postaja v Limbušu. Občina Bistrica je dodeljena orožniški postaji v Rušah, ostale občine tega okoliša pa orožniški postaji v Studencih.

— **Strelna zanetila požar.** Dne 30. septembra je udarila strelna v zidanico vinograda g. Zemljica pri Ljutomeru. Gospodarsko poslopje in hlevi so pogoreli do tal. Škoda je deloma krita z zavarovalnico.

— **Težka nesreča pri razstreljevanju stare municije.** V okolici Boveca je, kakor povsod, kjer so se bili boji, še mnogo stare, nerazstreljene municije, ki jo sedaj zbirajo in uničujejo. Te dni je šest fantov razstreljevalo v Planu Dupli tako municijo. V staro »kaverno« so nosili krog 120 granat, nakar so se skrili v bližnjo barako, misleč, da so dovolj varni, ter prižgali. S silnim pokom je eksplodirala municija, toda porušila je pri tem tudi del hriba, ki se je sesul na barako in pokopal pod sabo vseh 6 fantov. Trije so ostali na mestu mrtvi.

— **Vinska trgatve** se po večini vinogradov na Štajerkem v tem tednu pričinja. Kvaliteta bo slabša od lanske, množina večja. Cena moštu od 18 K naprej.

— **Ljubljanska »Jugoslavija«** si je te dni dovolila nesramen napad na poslanca dr. Kukovca. V njem mu očita celo narodno zdejstvo, da je plačan od Nemcev in druge nesramnosti. Z ljudmi pri »Jugoslaviji«, katerih nizkotno moralo nam je objava tega

članke le še bolj razgalila, ne bomo polemizirali. Vprašamo pa gg. narodne socijalce v Mariboru, ki vendar tudi poznajo osebno poštenost in nesebičnost dr. Kukovca, četudi se morda z njim v podrobnostih nazorov in taktike ne strinjajo: ali je tako nesramno pisanje »Jugoslavije« zoper narodnega delavca, ki že skozi desetletja stoji neomadeževan v našem javnem življenju, po njihovi volji in ali se vrši z njihovo vednostjo? Ali mislijo, da se na tak način ustvarja večja in boljše možnost za skupno delo v narodnih vprašanih, ki ga bo v Mariboru še veliko treba?

Prekmurske novice.

Narodna in državna zanesljivost »Novin«. Noben časopis ne izpreminja tako svojih nazorov in barve kakor v D. Lendavi izhajajoči klerikalni tednik »Novine«. Enkrat piše, da je Dol. Lendava zasigurana popolnoma naši državi, drugi (v zadnji št.) pa prinese razburljivo vest, da pride lendavsko vprašanje vdrugič pred Zvezo narodov in da še ni gotovo, kaj bo s Prekmurjem. Kako naj bo potem ljudstvo pomirjeno in pridobljeno za našo državo? Toda to je vprašanje, o katerem naj razmotrivajo merodajni faktorji v Ljubljani in Beogradu, ki naj presodijo tudi, koliko se je zanesli na toliko zatrjevani patriotizem klerikalnih prekmurskih voditeljev in njihovega glasila. Sicer pa to glasilo spleh ni vpoštovanja vredno, ker je tudi do skrajnosti nedosledno. Kako n. pr. piše samo o gosp. okr. glavarju Lipovšku. V eni št. ga hvalijo in povzdigujejo do nebes, v drugi ga teptajo v blato. Človek bi strmel nad tako nekonzistentno, ko bi ne vedel, da je pravi urednik lista gospod kaplan Berden, od katerega ni pričakovati politične razsodnosti, pač pa zna poučevati katekizem dobro v madžarskem je jeziku, kljub temu da je učni jezik slovenski, ker si pač misli, da njemu nobena šolska oblast nič ne more.

Posledice klerikalnega ševanja. Slaboglasni tukajšnji dnevnik »Novine« je v zadnji četrtkovni številki napadel vodjo polit. ekspozituro v D. Lendavi, gosp. okr. komisarja Kandriča. Reakcija je sledila takoj. Že dotični večer je bil gosp. komisar napaden od neznanega lopova in s palico močno v zatilnik udarjen. V soboto je sledil nov napad na tukajšnjega slovenskega brivca, goriškega begunca, g. Markiča. Vsi ti dogodki so samo posledica preprečanega ševanja »Novin« proti »prečanom«. In iz takega lista naj dobivajo gospodje v Ljubljani in Beogradu informacije o naših državnih uslužbenih?

Jakšič Matjaš, posestnik iz Dol. Bistrice v Prekmurju, ki je bil pri napadu na gostilno Godina istotam ranjen je vsled zadobijenih poškodb umrl v bolnici v Murski Soboti.

Zastrupljenje z gobami. Pred par dnevi si je neka družina v Murski Soboti pripravila za večerjo gobe. Vkljub temu, da so bile prav izvrstno pripravljene, niso mogli vseh pojesti in ker se jih je gospodinji zdela škoda vrči stran, jih je ponudila neki nadučiteljevi družini, ki jih je z veseljem vzela. Pri vsaki navedenih družin je jedlo gobe po troje oseb. Kmalu na to je nastopila pri prvi družini zastrupitev. Napadli so jih močni krči, začeli so močno bljuvati. Isto se je kmalu na to pojavilo pri nadučiteljevi družini. — Ker jih nadučitelj slučajno sam ni jedel, in ker se je hitro zavedal opasnost slučajja, je urno poklical za obe družini zdravnika, ki je takoj prihitel in rešil družini gotovega zastrupljenja. Zato gospodinje, imejte pri nabiranju ali kupovanju gob več previdnosti!

Nesreča pri delu. Nemet Frana, zagarski delavec pri Josipu Voglerju v Mrtvarjavcih v Prekmurju, je pred enim tednom pomagal v gozdu spravljati skupaj les. Pri tem pa ne ve, ali se je vbojed, ali pa ga je kaka kača picala. Naenkrat mu je postala leva noga vsa črna in zatekla. Morali so ga prepeljati v bolnico v Murski Soboti, kjer pa je četrty dan umrl.

Nesreča pri delu. Galič Tomaž, 15-letni tapetniški vajenec v Dol. Lendavi, je bil zaposlen pri stroju za krojenje žime; vsled neprevidnosti pa je za-

šel z levico med kolesje, ki mu je roko popolnoma zdrobilo. Moral se je podati v bolnico v Murski Soboti.

Zalosten začetek vinske trgateve. Mikula Josip, poljski dninar v Andrejcih v Prekmurju se je udeležil doma pri sosedu vinske trgateve in da bi imela cela stvar bolj svečano lice, si je pripravil pištolo, da bi streljal. Imel pa je smolo. Ko jo je nabasal, se je vsedel na tla, položil pištolo na klečno, da bi nataknil kapico. V tem se je pištola sprožila in ves naboj mu je šel v levo koleno. Prepeljali so ga v bolnico v Murski Soboti.

Dopisi.

Zidanmost. V nedeljo je bil v železniškem vozu na progi Zidanmost—Maribor okraden potniški spremljevalec Darovjin Vugrinec iz Koprivnice za 30.000 K. Sumljiv tatvine je neki Ljuba Milič, s katerim je bil okradeni v družbi in ki je med potom izginil.

Zidanmost. Ko se je v nedeljo zvečer vračal tukajšnji poštni uradnik T. okoli 11. ure domov, sta ga dva neznanca brez vzroka od zadej s palicami napadla, ter ga na obeh nogah poškodovala. Orožništvo je uvedlo preiskavo.

Loka. Naš »Gasilni dom« je pod streho. Vihrale so na stolpiču nar. zastave. Zahvalujemo se vsem dobrotnikom kakor tudi vsem gostom, ki so nas pri prireditvi vinske trgateve posetili.

Obmejne šolske razmere v mariborskem okraju so neznosne. Višji šolski svet v Ljubljani je sicer sklenil namestiti v tem okraju najboljšo moč, a do danes je še mnogo mest ob meji praznih. Sv. Primož, Remšnik, Kapla, Sv. Ožbalt so naše postojanke, ki čakajo na redne šolske razmere. Najžalostnejše je na Kapli, kjer je krasna nekdanja nemška 4 razrednica brez moške učne moči, brez šolskega voditelja; učiteljica že eno leto časno vodi in oskrbuje šolo sama. Na razpolago so stanovanja za voditelja in 2 učni moči, 2 krasnih družinskih stanovanj, a učiteljev ni. Povsod v okraju se je že pričel reden pouk le na naši skrajni obmejni točki čaka 200 otrok na nove učne moči. Tudi pri Sv. Ožbaltu in v Remšniku manjka po 1 učna moč. — Prosimo, da se vendar pristojne oblasti energično zavzamejo za naš obmejni okraj in od Višjega šolskega sveta takoj izposlušajo namestitev nujno potrebnih učnih moči v obmejnem ozemlju. Morebiti se pa najdejo idealisti, ki bi se prostovoljno podali v obmejno službo? Oglasiti se je pri okr. šol. nadzorniku g. Grmovšku v Slovenjgradu, ki daje natančne informacije.

Sv. Lenart v Slov. gor. 8. okt. 1922. Danes se je vršil v prostorih Sokolskega doma združni zbor Skupne obrtne zadruga za št. lenarski sodni okraj. — Zborovanje, sklicano po obrtnozdružnem nadzorništvu, je vodil komisar g. Založnik iz Celja, ki je tudi podal izčrpno poročilo v delovanju zadruga od leta 1917 naprej, ko se je domnevno vršil zadnji redni združni zbor. Zadruga je po prevratu nenadoma prešla v roko komisarja, ki je vodil združne posle vse do 1. aprila t. l. Takrat se je sklicalo zborovanje obrtnikov, ki je poverilo nadaljno delo g. Josipu Čehu od Sv. Lenarta. Vsled pritožbe pa so se vsi sklepi tega zbora in dosledno tudi drugega zbora od 16. junija oblastno razveljavili, nakar je poseglo vmes obrtniško nadzorništvo v Celju. Večina dela v tej kritični dobi je vsled pomanjkanja združnih pripomočkov bila koncentrirana na brigi za združno premoženje, katero je v tej dobi vkljub zelo nizkim pristojbinam naraslo od K 744,56 leta 1918 na današnje stanje K 5934,24 neglede na vojno posojilo K 4000 in vrednost premičnega imetja. Združni zbor si je izvolil novo načelstvo, v katerem so vse važnejše obrtne stroke zastopane sorazmerno s svojo številčno močjo. Načelnikom je bil izvoljen skoraj soglasno g. Josip Čeh, njegovim namestnikom g. Sinezij Damiš. Združni zbor je sklenil pristop zadruga k Zvezi južnostajerskih obrtnih združenj in izbral delegatom za zvezni zbor gg. Josipa Čeh, Ernesta Polanec, Franceta Švagl in Radka Vute. Odobrilo so ga tudi no-

glasno nova pravila s povišanimi združnimi pristojbinami K 600 za nove člane, K 20 za vpis in K 60 za oprostitve vajencev. Prva pristojbina velja od 16. julija t. l. naprej. Zborovanje je bilo povoljno obiskano; došlo je 86 članov. Vkljub pravočasnemu vabilu jih je pa izostalo brez opravičbe nad polovico in je zbor sklenil, da se jim naložijo denarne globe. Upati je, da bode novo združno načelstvo, ki šteje celo vrsto mladih, naprednih in za procvit rokodelstva vnetih obrtnikov, spravilo v zadrugo potrebni red in ono živahnost, ki smo jo že toliko let pogrešali, ter tako spet vzbudil zanimanje za zadrugo in spravilo organizacijo do veljave in ugleda. Posebno mu polagamo na srce skrb za strokovno in moralno vzgojo obrtniškega naraščaja in za obrtno šolstvo, kar se je oboje tudi na zborovanju prav lepo omenjalo.

Finančna kontrola na meji. (Dopis iz občinstva). Konec tega meseca prevzamejo oddečki finančne kontrole zopet obmejno službo. Nekateri oddelki se na novo vpostavijo. Slišati je, da v Ljubljani pripravljajo nov razpored za našo severno mejo. Kakor pa smo izvedeli, bodo prišli v prvi vrsti novinci, ki so se 1. oktobra sprejeli, v obmejne oddelke, dočim je mnogo prav dobro kvalificiranih starejših uslužbencev premeščenih v južne kraje. Skeraj gotovo se bodo zopet pojavljale nerednosti, če ne bodo na naši severni meji vestni, značajni, starejši pazniki, ki naj reprezentirajo našo državo ob meji. Avstrija se tozadevno drži gesla: »Na mejo najboljšo moč!« In tudi res so avstr. orožniki in finanči, ki vršijo obmejno službo, večidel — bivši častniki. Apeliramo toraj v interesu naših slabih obmejnih razmer na merodajne činitelje, da se z vso vmo posvečijo temu vprašanju in namestijo na meji vestne, trezne in izobražene finančne paznike. Le tako je upati, da nehajo pritožbe od naše severne meje, in se zboljšajo obmejne razmere.

Guštanj. (Neznosna draginja). V listih čitamo, kako vrednost našega denarja raste — pri naših trgovcih pa ne opažamo v cenah nikake izpremembe. Kar se visokih cen tiče, je znan posebno trgovec Rudolf Brundula. Ko je denar padal, tedaj so od dne do dne šle cene kvišku, češ da denar zgublja veljavo. Sedaj pa imamo še vedno iste cene. Tako stane sladkor 92 K, moka 35, mast 186 itd. O manufakturi sploh ne govorimo! Kje še so take cene? V nobenem mestu ne! Ali res ni nobene oblasti, ki bi stopila takim navijačem na prste! Okrajno glavarstvo je popolnoma pravilno reguliralo cene mesarjem, morda tudi tukaj poseže tako srečno vmes in dožene odkod ogromne cene, ki jih ni ne v Mariboru in ne v Ljubljani.

Rečica v S. d. Z dekliskim taborom se nam je poskrbelo za prav prijetno zabavo. Da se je ragljalo o slabih časopisih, to ni nič posebnega. Smo že navajeni tega; pa še le ni vzel vere hudič! Oh, gospod urednik! Ne veste, kako všeč je bila našim ženam, dekletom, zlasti pa še otrokom škofova razlaga njegove lanske Mohorjeve brošure! Tako je prav! Kaj bi skrivali take stvari pred otroci! Na dan ž njimi! Naj se vadijo sedaj, dokler je čas! Kaj pravite, ko bi se napravil enkrat tak praktični tečaj za globokoverne Rečičane. Jaz mislim, da bi neslo! Ampak krila bi morala biti dolga, da bi ne bilo pregrešno in pohujljivo! Mhm! — Želci bi, da bi se nam tak špas še večkrat privoščil, ker sicer ne vemo, kako bo z vero! Slabše kot z vero!

Od Velike Nedelje v odgovor »Stražarju« g. dopisniku Precej časa je pretleko, predno se je porodil v resnicoljalnih in na pravi katoliški podlagi delujočih možganih dopisnika od Velike Nedelje stvor, katerega je blagovoljila »Stražar« v 112. številki dne 29. sept. 1922, pod imenom »Iz poglavja o Sokolih na deželi« ponuditi svojim vernim bralcem kot svoje pristno reklamno blago. — Želim mnogo sreče in dober tek, velezaslužnemu avtorju lažnjive, »Stražar« dopisanega dopisa pa moj pomilovalen smehljaj. — Rado Preindl, preds., »Sokol« pri Vel. Nedelji.

Slovenska Bistrica. Krajevna organizacija JDS za mesto Slov. Bistrica je imela v sredo, dne 17. okt. 1922, v

stilni g. Walanda ožji sestanek, h kateremu so bili povabljeni predstavniki oz. funkcionarji posameznih slovenjebistriških društev in korporacij. Predsednik dr. Pučnik je obrazložil pomen sestanka, ki sega globoko v lokalne razmere, poročal o vseh aktualnih vprašanih ter spodbujal navzoče h kulturnemu delu. Pričujoči člani so v polnem obsegu odobrvali stališče, katero je zavzela krajevna organizacija. H koncu je dal župan Danijel Omerzu pojasniti o raznih zadevah mestne občine. Da se je popravljajo mestnega magistrata tako zavleklo, so krivi domači obrtniki, ki se niso držali določenega roka. Nadzorovalni odsek je v kolikor je to bilo mogoče storil svojo nalogo, dasiravno je imel povsod veliko zaprek. V najkrajšem času, morda še ta teden, bo delo dovršeno. Sestanek je končal s polno enodušnostjo vseh pričujočih. — V nedeljo, dne 8. okt. t.

Gospodarstvo.

Jesenska praha — pol gnojenja.

Njive, ki ostajajo čez zimo prazne, naj se preorjejo in puste v sirovih brazdah čez zimo. To bi moralo povsod veljati. Pri nas bi moralo v pozni jeseni izgledati vse polje tako, da je obsejano z enim ali drugim sadežem ali pa da je preorano in spraseno. Nikakor bi se pa ne smelo puščati njiv praznih in neobdelanih. Če gremo v napredne poljedelske dežele, se lahko prepričamo, kako skrbno je polje tam obdelano. Kar ni posejanega, je vse preorano. V celini ali v pušči ni videti nobene njive. V tem pogledu se je tudi že pri nas na bolje obrnilo, vendar še nismo na cilju. Mnogo njiv ostaja čez zimo neobdelanih. V nekoliko nas to opravičuje, ker smo pred zimo bolj upreženi z raznim kmetijskim delom (trgativjo, spravljanjem listja itd.). V glavnem smo pa seveda sami veliko krivi, ako nimamo njiv tako sprasanih, kakor bi bilo želeli. Pri nas smo takega obdelovanja prav za prav še bolj potrebni kakor so ga po drugih krajih. To pa zaradi tega, ker imamo po raznih naših krajih težko zemljo, ki je potrebna zimskega rahljanja, pa tudi zaradi tega, ker je naša zemlja močno plevelna in potrebuje za češčenje dobrega obdelovanja. Ako imajo po drugih krajih tako čiste njive, je to tudi zasluga ondotne običajne jesenske prahe, oziroma jesenskega preoravanja praznih njiv. Jesenska praha ima pa še razne druge dobre strani, ki se tičejo nastajanja novih redilnih snovi, preganjanja živalskih škodljivcev itd. in odtod tudi pregovor, kri pravi: »jesenska brazda da na pomlad pol gnoja«. Držimo se tega in skušajmo priti tudi pri nas tako daleč, da bomo imeli vse naše njive pred zimo obdelane, ali obsejane ali pa sprasene.

Jesenska paša. Če bomo imeli dolgo in ugodno jesen, nam bo letos jesenska paša silno veliko zalegla. Lansko leto je bilo malo jesenske paše in zato se je pomanjkanje krme še huje poznalo. — Jesensko pašo moramo letos izrabiti do zadnjega. Dokler je kaj zelenega, toliko časa naj se živina pase. Kar bomo s tem prihranili suhe krme, vse to nam bo pozneje prav hodilo. Jesensko pašo imamo po naših travnikih, po deteljiskih in drugih pašnih prostorih. Največ previdnosti je treba po deteljiskih. Na deteljo naj se lačna živina ne spušča, ne jutraj ob rosi niti s teškim želodcem, če je mokra. Sploh ne gre, da bi se živina na njej napasla in povrh vsega še napojila. Previdnost zahteva, da se živina po deteljiskih pase, ko se je že drugje napol napasla. Napaja naj se pa prej preden pride na deteljo, če je to količkaj mogoče. Največ bo izdalo v tem času paša po travnikih. Hvala Bogu, da so se travniki po zadnjem dežju in zadnjih gorkih dneh precej opomogli. Ob jutranji rosi in ko nastopi mrzlo vreme, bo prav, če bomo dali živini tudi grizljaj suhe krme, da ne pride tešča na mrzlo roso travo. Živina naj se lepo od kraja pase, da nam travnika preveč ne pohodi, da ne postane izbirčna in da ne zametuje izhojene trave. Če posemo živino na vrvi, se paša najbolj varno izrablja. Od paše na suho zimski pokladanje v hlevu je polagoma prehajati,

mljenju od strani živine neprijetno občuti in tudi maščuje, kar poznamo zmeraj na znižanju užitka. Pri molznih kravah se to najlažje opazi. Prispisati moramo to zmoteni prebavi, ki se navsezadnje pokaže v slabši mlečnosti, ravno tako kakor če prenašlo preide mo sploh na kako drugo krmno, katere živina ni vajena.

Vrednost našega denarja se zadnji čas počasi sicer, vendar stalno dviga. V Curihu smo stali te dni že na 2, to je za 100 naših kron smo dobili 2 švicarska franka. Isti čas je bila naša krona vredna krog 270 avstrijskih kron. Posledice tega naraščanja naše denarne vrednosti se kažejo tudi v padanju cen raznim predmetom, zlasti nekaterim živilom. Upamo, da bo ozdravljenje naših gospodarskih razmer stalno napredovalo.

Boj podganam! Sveža morska čebula je jako dobro sredstvo za zastrupljanje podgan. Uspeh je posebno velik, če morsko čebulo napražiš s slanino.

Umivanje psov. Nasilno umivanje psov z mrzlo vodo je zlasti za nežnejše pasje vrste zelo škodljivo, ravno tako za mlade pse, pri katerih lahko nastopi pljučno vnetje in druge bolezni. Kratkodlaki psi navadno ne trebajo posebne kožne nege, ako nimajo na sebi mrčesa. Srednje in dolgodlake pse pa je treba vsak teden enkrat oribat s krtačo.

Gnoj od perotnine je ravnotako bogat na važnih redilnih snoveh za rastline kakor gnano in ima zato tudi po pravici ime domači gnano. Večina perotninarjev pa ne misli niti na smotreno upotrebo niti na zbiranje perotninskega gnoja. Golobji gnoj je najdragocenejši, kokošji gnoj mu je zelo blizu. Celo gosji gnoj prekaša s svojo količino vode sveži hlevski gnoj. Seveda je vrednost gnoja bistveno odvisna od vrste živali in od krmljenja. — Ako upoštevamo, da kokoš da letno 11 do 12 funtov gnoja, je to pri 70 do 100 živalih brez dvoma znatna množina, katere se da izborno upotrebiti. Za zbiranje perotninskega gnoja se rabi za boj, ki naj bo dobro pokrit, da ne pride zrak zraven in se tako ne izgublja amonijak. Porabljati treba perotninski gnoj zelo previdno. Boljši je za mrzlo zemljo nego za toplo. Uporabljati ga je zlasti za pregnojevanje žit in travnikov ter za rastline, ki bi naj v glavnem rasle na listje in korenine. Za fižol in podobno je manj priporočljiv. Jako dober je za okrepitve slabotnih rastlin.

Umetni gnoj se ne sme nikdar raztresati v kepal, ker sicer počže trato, koristne rastline in cvetlice. Zato je dobro, če se umetno gnojilo po možnosti pomeša s peskom in potem raztrosi. Priporočati je tudi raztresenje v brezveterju, da ne gre preveč dragocenega blaga na nič.

Želod je dobra piča za perotnino. — Zbiraj ga in posuši, da ne splesni. Da mu odvzameš bridki okus, ga najprej stiskaj ali na debelo zmelji in potem polij z vodo. Slednje (polivanje z vodo)

ponovi večkrat. Redilna vrednost želoda je v visoki količini moke, zato je zelo pripraven za pitanje, pa tudi za primešanje k piči vsake vrste.

Zvišanje izvozne carine na kože. S sklepom ministrskega sveta, ki stopi takoj v veljavo, se je zvišala izvozna carina za goveje in telečje kože, bodisi surove ali že ustrojene na 1000 dinarjev za vsakih 100 kg teže.

Razvoj grozdja. Poročilo drž. kmet. kem. zavoda. En grozd iz Kalvarije pri Mariboru (mala graševina na Portalis 902) je imel: jagod 1. avgusta lani 111, letos 158; 1. septembra lani 114, letos 132; 15. septembra lani 113, letos 113; 1. oktobra letos 87; teža grozda v gramih 1. avgusta lani 44, letos 69; 1. septembra lani 85, letos 74; 15. septembra lani 112, letos 90; 1. oktobra letos 77; teža posamezne jagode v gramih 1. avgusta lani 0.36, letos 0.44. 1. septembra lani 0.70, letos 0.56; 15. septembra lani 0.93, letos 0.80; 1. oktobra letos 0.82; množino kislin v % 1. avgusta lani 3.27, letos 4.9; 1. septembra lani 1.68, letos 1.17; 15. septembra lani 0.90, letos 0.95. 1. oktobra letos 0.86; v 100 cc soka gramov kislin 1. avgusta lani 4.29, letos 4.0; 1. septembra lani 1.15, 1.90, letos 1.98; 15. septembra lani 1.15, letos 1.56; 1. oktobra letos 1.05. Inž. Mohorčič, ravnatelj.

Produktna borza v Novem Sadu, dne 5. oktobra. (Cene v dinarjih.) Pšenica bačka 338, sremska 340, ječmen bački 325, sremski 325, oves bački 275, sremski 280, koruza bačka 307, sremska 310, fižol beli novi 340, pisani novi 335, moka (z vrečo): 0 bačka 515, za kulo bačka 495, krušna št. 6 450, otrobi (z vrečo) pšenični bački 170, mast svinjska ob Bačka 33, zelje glavno, 120, orehi bosanski 550, čebula 300, tendenca nestalna.

Produktna borza v Novem Sadu, 7. oktobra. (Cene v dinarjih.) pšenica bačka 338, sremska 340, oves bački 257, sremski 260, koruza bačka 305, sremska 308, fižol novi beli 335, pisani 330. Moka z vrečo 0 bačka 510, za kulo, bačka 485, št. 6 435, otrobi pšenični bački 168, mast svinjska ob Bačka 32, zelje glavno bačko 100, orehi bosanski 525, čebula 300, tendenca nestalna.

Licencovanje in premovanje plemenskih bikov od 18 mesecev starosti celega puškega okraja se vrši v četrtak dne 19. oktobra 1922 ob 9. uri zjutraj. Določeni je 21 premij od 600 do 2000 K. Plačevale se bodo tudi vprežne premije in zadostne potnine.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 6. oktobra 1922 se je pripeljalo 198 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5 do 6 tednov Din. 82 do 150, 7 do 9 tednov 250 do 375, 3 do 4 mesece 450 do 500, 5 do 7 mes. 750 do 950, 8 do 10 mesecev 1000 do 1125. 1 leto 1500 do 1700.

Tržne cene v Celju 1. oktobra. Meso: govedina I. Din.: 14, II. 12, III. 11, teatina I. 15, II. 14, svinjsko I. 22.50, II. 18.50, slanina 34 do 36.50, mast 35 do 42, prekajeno meso 35 do 37.50, mleko liter 3, surovo maslo kg 32, jajca komad 1 do 1.75, kruh, beli kg 7.50, črni

6.50, jabolka 2—3, hruške 3 do 5, Kosfandji liter 2.50, orehi 3.50, moka 00 7.50, 0 7, št. 2 6.75, št. 4 6.10, št. 6 5.60, koruzna 4.75, koruzni zdrob 5.25 do 5.75, pšenični zdrob 7.25, ajdova moka 7.25, do 8, drva trda kv. m 125, meška kv. m. 100, seno 175 do 225, slama 100 do 125, solata glavna komad 0.50 do 1.50, endivija kom. 0.50 do 1.25, zelje kg 2.50, buče kom. 1.25, do 2.—, krompir 1.75 do 2.—, gobe suhe kg 10 do 15 din.

Hmelj, 6. brzojavno tržno poročilo. Nürnberg, dne 6. 10. 1922. Prodanih 600 bal, po lepo zelenem se bolj povprašuje in je za 1000 M dražji — rumenkasti neizpremenjen.

Razno.

— **Enver paša tolče boljševike.** Glasom poročila »Chicago Tribune« so čete Enver paše pri Samarhandu potol-

— **Svečan pogreb vojvode Vojislava Tankosića.** V nedeljo, dne 8. oktobra se je vršil v Beogradu svečan prenos in pogreb kosti za domovino l. 1915. padlega četaškega vojvode, pešad. majorja Vojislava Tankosića. Kot častnik srbske vojske, je že 1905 leta odšel v južno Srbijo, da pripravi pot za osvobođenje zaslužjene domovine. S svojimi sodrugi je četoval po albanških gorah, vse dotlej dokler ni izbruhnila svetovna vojna. Na Igristu ga je leta 1915, zadela sovražnikova krogla in 21. okt. 1915 je podlegel zadobljenim ranam v Trsteniku. Narod ni verjel, da je nesmrtni vojvoda umrl. Avstrijske oblasti so že pokopanega daie izkopati ter mrtvega kazale narodu. Toda tudi ta nekulturen čin avstrijskih rahljev ni mogel zatreti v srbskem narodu vere v svobodo, ki je končno zasijala vsemu troimenemu našemu narodu. V nedeljo so prepeljali telesne ostanke padlega junaka v Beograd, kjer so jih po svečanem obredu v saborni cerkvi ob velikanski udeležbi naroda pokopali na mestnem pokopališču v dostojnem grobu.

— **Draga šala.** V Grubišnopolju je napravil pop Marković pri nekem grofu šalo, katero je skoraj poplačal z življenjem. Na potu domov se mu je strlo kolo pri vozu. Radi tega je nameraval prenočiti pri svojem prijatelju na Kulmerovem dvoru. Počkal je na vrata ter zahteval, naj se mu odpre. Grof je mislil, da so zunanji razbojniki ter je na ponovno zahtevo odgovoril, da bo streljal, če se ne odstranijo. Pop se je hotel pošaliti ter mu je zaklical: »Le streljaj, a nas je več!« Na te besede je grof res ustrelil parkrat skozi okno ter zadel popa in njegovo služkinjo, ki je ostala na mestu mrtva, dočim je pop sam težko ranjen.

Duhan v Macedoniji obeta letos deloma celo boljše žetev, kakor lani, tako glede količine, kakor kakovosti. Posebno bogata in izvršna bo žetev v okrajih Metarasa, Kijanija in Lavarosa.

— **Štorklja na vozu.** Neka delavka iz Ljubljanske okolice se je minulo nedeljo peljala z vozom v Ljubljano, v porodišnico. Toda štorklja se je zelo

mudilo in ni čakala, da bi prišla v porodišnico, temveč je kar med potjo opravila svoje delo. Mati in otrok sta bila oddana v bolnico.

— **Uživanje pokojnin v inozemstvu** je brez posebnega dovoljenja finančnega ministra nedopustno, ne glede na to, ali je prejemnik že pred preobratom živel na ozemlju, ki je sedaj za nas inozemstvo, ali se še le pozneje preselil tje. Delegacija ministrstva financ nas uradno obvešča, da morajo vse stranke, ki še nimajo tega dovoljenja, brez odlašanja prositi zanje, sicer jim bo daljnje izplačevanje mirovine ustavljeno — vsem brez izjeme. O tem naj tuzemski svojci in pooblaščenči obvestijo v inozemstvu bivajoče umirovljence. Prošnja se vloži, če je umirovljenec že v inozemstvu, pri kompetentnem poslanstvu, če pa še le namerava iti v inozemstvo, pa pri delegaciji ministrstva financ. Prošnja je treba natančno utemeljiti in ji priložiti a) dokaz o našem državljanstvu, b) mirovinski dekret in c) dokazilo, da je stranka za prebivanje v inozemstvu opravičena. Vsak drugačni postopek bo stvar samo zavlekel. Ako delegacija ministrstva financ ne prejme do konec tekočega leta obvestila finančnega ministrstva, da je uživanje mirovine v inozemstvu dovoljeno, bo izplačevanje mirovine ustavljeno. Zato naj se vsak pohiti.

— **Srednja kmetijska šola v Mariboru** se bo po nalogu gospoda kmetijskega ministra otvorila v doglednem času, ako se prijavi dovoljno število kvalificiranih zanimancev za vstop. Pogoji za sprejem so bili že razpisani v raznih jugoslovenskih listih. Prošnje sprejema direkcija srednje kmetijske šole v Mariboru (vinarska šola) še do 20. oktobra t. l. Sprejemajo se tudi absolventi nižjih kmetijskih šol, ako napravijo pismeni in ustmeni sprejemni izpit iz učnega jezika (slovenskega ali srbohrvatskega), matematike, geometrije in fizike v obsegu, ki je predpisan za meščansko šolo ali za nižje štiri razrede srednjih šol.

— **Naknadno izplačilo razlike podpor zavarovancev pri poslovalnicah Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.** Imenovani urad nas naproša za objavo sledečega poziva: Pozna objava zakona o zavarovanju delavcev je imela za posledico, da se je dostava razglasov in tiskovin delodajalcem za nanovo prijavo njih uslužbencev v svrhu njih uvrstitve v nove mezdne razrede zavlekla. Vsled tega je mogoče, da so posamezni člani, ki so po 1. juliju t. l. oboleli, pa ob času obolenja še niso bili uvrščeni v nove mezdne razrede, prejemale oz. še prejemale podpore po prejšnjem zakonu, oz. po nižjem mezdnem razredu. Okrožni urad poziva vse dotične zavarovance, da priglasijo svoje tozadevne zahtevke ustno ali pismeno pri pristojnih poslovalnicah do najpozneje konca tega meseca. Ker je ob petkih, sobotah in pondeljkih običajno velik naval na blagajne, se je obračati do poslovalnic je ob ostalih dneh tedna.

Staro lito železo

v vseh množinah kupujejo

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani. 90

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja 63

ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandr. c. 57

Zahtevajte v vsaki

gostilni in v vsaki tobakarni

„NARODNI LIST“

Suhe gobe in kumno

kupuje Sever & Co. v Ljubljani. 94

Težka 10-letna žrebna kobila breja se zameni z lahkim kmetiskim konjem. Vpraša se pri Jul. Wagrاندl v Ptuj. 93

Usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj

»PETOVIA«

Izdeluje vsakovrstno usnje, čevlje, fine in navadne, gamaše, torbice, listnice, denarnice in drugo fino galanterijo. 5
Cene nizke, postrežba točna.